LAUDATIO
la decernarea titlului de doctor honoris causa al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu domnului prof. Dr.H.C. Stefan Sienerth

Maria SASS

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Litere și Arte
“Lucian Blaga” University of Sibiu, Faculty of Letters and Arts
Personal e-mail: maria.sass@ulbsibiu.ro

Laudatio - On The Occasion Of The Award Of The Doctor Honoris Causa Title by the “Lucian Blaga” University of Sibiu To Prof.H.C. Dr. Stefan Sienerth

Dr. Stefan Sienerth, critic and literary historian in German studies, with emphasis on German literature in Romania, was awarded the title of doctor honoris causa of the „Lucian Blaga” University of Sibiu on 26 April 2018. The Laudatio makes reference to his entire didactic and research activity. The scientific research component is the one that led Mr. Stefan Sienerth to high renown, for his achievements in the research of the Transylvanian Saxon literary heritage are exemplary. He wrote histories of German literature in Romania, poetry anthologies and critical texts, portraits of writers, reviews, collections of documents regarding the literary environment, which allow the researchers to access the work of German writers from Transylvania. He edited the works of many writers and numerous collective volumes.

Keywords: Stefan Sienerth, German poetry in Transylvania, dialectal lexicography, Institute for German Culture and History in Southeast Europe, anthology of critical texts, volume of interviews.

Prof. h.c. dr. Stefan Sienerth – „*cel mai productiv germanist de origine germană din Transilvania postbelică*“, după cum se exprima, cu prilej aniversar, criticul și istoricul literar Peter Motzan - a îmbogățit activitatea de cercetare a literaturii de expresie germană din România printr-o productivitate și sagacitate exemplare pentru un tânăr istoric și teoretician literar. Cadrul de afirmare i l-au oferit de timpuriu universitățile din Cluj și Sibiu, în colaborare cu alte centre universitare din țară și, mai apoi, din străinătate.

Acordarea titlului de *doctor honoris causa* al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu domnului dr. Stefan Sienerth, de la *Institutul pentru cultura și istoria germană din sud-estul Europei*, de pe lângă Universitatea „Ludwig Maximilians” din München, un reprezentant de prestigiu al istoriei și criticii literare germane, un mesager deopotrivă al culturii literare germane din România și al celei românești din spațiul de limbă germană, este bazată pe argumente atât didactice, cât și științifice, dar mai ales pe recunoașterea sa internațională ca om de știință.

Născut în 28 martie 1948 în comuna Dârlos din județul Sibiu, Stefan Sienerth a absolvit în anul 1971 Facultatea de filologie, secția germană-română la Universitatea „Babes-Bolyai” din Cluj-Napoca, debutând în cariera universitară la Institutul pedagogic din Târgu Mureș, pe care o continuă din 1974 ca

asistent, iar din 1978 ca lector universitar titular la Facultatea de Filologie și Istorie din Sibiu, pentru domeniul Istoriei literaturii germane.

Prin cercetare asiduă a obținut titlul de doctor în filologie deja în 1979, la Universitatea din București (Titlul tezei: *Poezia germană din Transilvania la sfârșitul secolului al XIX-lea, începutul secolului XX*), iar în perioada de declin a învățământului filologic sibian din epoca comunistă, devine cercetător științific în domeniul dialectologiei săsești respectiv al lexicografiei (1986–1990), la Centrul de Științe Sociale Sibiu, subordonat Academiei Române.

Stefan Sienerth și-a început cariera didactică și de cercetare, după absolvirea studiilor filologice, în timpul dictaturii comuniste, însă într-o perioadă de relativă liberalizare a posibilităților de expresie, a unei destinderi a perspectivelor ideologice preformate, când, atât pentru învățământul superior, cât și pentru cercetare a apărut o deschidere timidă spre o multitudine de metode în abordarea fenomenului literar. Profitând de (pseudo-)relaxarea acestor ani, dar conștientizând diferența față de perioada restrictivă a anilor 1950, Stefan Sienerth, alături de alți tineri scriitori și critici, își făcea simțită prezența în printmediile existente, în dubla sa calitate de dascăl și cercetător, dând dovadă de curaj în abordare și dorință de afirmare.

Debutează în publicistică deja din perioada studenției, în revista *Echinox* din Cluj, cu un articol despre Else Lasker-Schüler, continuându-și activitatea cu articole, studii, eseuri și recenzii în segmentele rezervate foiletoanelor ziarelor și în reviste de specialitate, bunăoară în revista Uniunii Scriitorilor din România, *Neue Literatur.*

Probabil că și la îndemnul dascălului său Michael Markel, reputat cercetător în domeniul literaturii germane din România, Stefan Sienerth a păşit într-un domeniu de cercetare căruia i-a rămas fidel, chiar dacă l-a extins mai târziu: istoria literaturii germane din Transilvania. A fost convins că, doar prin cercetarea peisajului cultural al acestei regiuni și a literaturii de expresie germană din România din perioada interbelică, poate descoperi valori încă neexploatate și, în ciuda vicisitudinilor vremurilor, și-a continuat activitatea, căci descoperise literatura veche, ale cărei explorări creau mai puține probleme cu cenzura.

Stefan Sienerth și-a subordonat activitatea – îndeosebi cea de cercetare – unui crez materializat în zeci de studii, numeroase monografii și volume editate, acela că, în ținuturile din care provine, în care-și are rădăcinile, se află adăpostit un tezaur de literatură germană care trebuie exploatat, valorificat și popularizat.

Ca lector la Facultatea de Filologie din Sibiu, a rămas în limitele canoanelor didactice, inițiindu-și studenții în metode de cercetare filologică, în curente literare, precum perioada preromantică, pașoptism (*Vormärz*), realismul burghez, în tendințele moderne pluraliste din literatura germană de la cumpăna dintre veacuri (pe la 1900 și începutul secolului XX), a predat romanul german modern și, începând din 1975, și istoria literaturii germane din Transilvania.

Când, în anul 1986, la un ordin de partid și de stat, Germanistica din Sibiu s-a desființat, Stefan Sienerth, vorbitor al dialectului săsesc din Transilvania, a devenit cercetător în domeniul lexicografiei dialectale la Centrul de Științe Sociale Sibiu al Academiei Române, fiind co-autor la două volume ale Dicționarului graiurilor săsești.[1]

În 1990 domnul Stefan Sienerth avea o carieră științifică în plină ascensiune, iar în nou înființata universitate sibiană putea să-și reia activitatea didactică și să devină profesor. Din acest motiv, decizia de a părăsi România a surprins pe mulți. Însă renumele și activitatea de cercetare din România au avut ecou și în Germania. Astfel el a putut să păstreze legăturile cu țara de origine și să-și continue cercetarea în domeniul literaturii și culturii germane din România, căci din 1991 colaborează în cadrul a diverse proiecte cu *Südostdeutsches Kulturwerk*, numit mai târziu *Institutul pentru cultura și istoria germană din sud-estul Europei* de pe lângă Universitatea „Ludwig Maximilian“ din München; un an mai târziu devine cercetător titular, iar din 2005 directorul acestuia.

Activitatea didactică este continuată și ea după 1990, la Universitatea „Ludwig Maximilian“ din München, unde ține cursuri de literatură germană contemporană și, la secția de romanistică, de literatură română; de asemenea, susține prelegeri ca profesor invitat la universități din România (mai ales la București).

Astăzi, la ceas de sărbătoare, când domnului dr. Stefan Sienerth i se decernează importantul titlu de *doctor honoris causa* al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu unde, făcând abstracție de studiile filologice din Cluj, au fost puse bazele unui important cercetător-filolog, trebuie subliniat că relevanța națională și internațională a personalității omagiate se regăsește indubitabil în componenta de cercetare științifică.

Căci, la împlinirea vârstei de 70 de ani, Stefan Sienerth a acumulat, de la debutul său până în prezent, peste patru decenii de activitate științifică, materializată într-un număr important de publicații: 5 monografii, 26 de volume îngrijite și coordonate (unele îngrijite în colaborare), 14 volume de ediții literare (antologii de poezie și volume de proză), peste 130 de studii, peste 50 de interviuri cu scriitori, critici literari și traducători, peste 70 de articole în presă. Lucrările sale au fost multiplu recenzate în reviste de specialitate din Germania și de la noi.

Realizările domnului Stefan Sienerth în domeniul cercetării istorico-literare germane sunt exemplare, pe măsura strădaniilor sale neobosite în cercetarea moștenirii literare a sașilor, dar, în contextul în care a lucrat înainte de 1990 – al potențării tendințelor

naționaliste, al cenzurii și ideologizării paranoide – ele nu au fost ușor de atins și nici de la sine înțelese; bunăoară scrierile care abordau perioada interbelică erau considerate fasciste, fără a fi în vreun fel cercetate. Cu toate acestea a rămas fidel crezului său, a studiat în arhive și biblioteci o imensă cantitate de documente, scrisori, moșteniri literare, alte izvoare, oferind argumente – până atunci necunoscute – pentru autori, curente și contexte, analizând obiectiv, fără denaturări și elogieri, ceea ce nu este neapărat ușor în contextul unei literaturi regionale.

Cel mai mare merit al lui Stefan Sienerth rămâne realizarea a trei volume de istorie literară a sașilor – *Geschichte der siebenbürgisch-deutschen Literatur. Von den Anfängen bis zum Ausgang des 16. Jahrhunderts / Istoria literaturii germane din Transilvania, de la începuturi până la sfârșitul secolului al XVI-lea*[2]; *Beiträge zur rumäniendeutschen Literaturgeschichte/ Contribuții la istoria literaturii germane din România*[3]; *Geschichte der siebenbürgisch-deutschen Literatur im 18. Jahrhundert/Istoria literaturii germane din Transilvania în secolul al XVIII-lea*[4] – și a patru antologii de poezie: *Wintergrün. Anthologie siebenbürgisch-deutscher Lyrik aus der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts /Verdeața-iernii. Antologie de poezie germană din Transilvania din a doua jumătate a secolului al XIX-lea*[5]; *Wahrheit vom Brot. Anthologie siebenbürgisch-deutscher Lyrik der Jahrhundertwende/ Adevărul pâinii. Antologie de poezie germană din Transilvania la cumpăna dintre veacuri*[6]; *Ausklang. Anthologie siebenbürgisch-deutscher Lyrik der Zwischenkriegszeit/ Ultimul sunet. Antologie de poezie germană din Transilvania din perioada interbelică*[7]; *Das Leben ein Meer. Anthologie der Anfänge/ Viața, o mare. Antologie a începuturilor*[8], în care, bazându-se pe criterii valorice, a realizat o panoramă a dezvoltării literare a sașilor, într-o multitudine de curente și tendințe, lucrând parcă în pofida absurdității vremurilor pe care le trăia.

Seria de publicații este continuată cu un volum de texte critice[9] – portrete de scriitori, recenzii, documente din mediul scriitoricesc, care permit accesul cercetătorilor spre opera scriitorilor germani din Transilvania – și realizarea unor culegeri de texte în proză din secolele XIX și XX.[10] Și-a îndreptat privirea apoi spre scriitori care din varii motive (neadaptare, unele conjuncturi biografice, o receptare precară) fuseseră mai puțin favorizati de soartă (Hermann Klö, Gerda Mieß, Georg Hoprich)[11], editându-le operele, anterior publicate doar fragmentar sau deloc.

Latura umană a existenței, specificul legat de personalitatea individuală a unor scriitori, nu doar de pe meleaguri transilvănene, ci și din spațiul sud-est-european, și-au găsit expresie într-un volum de corespondență și comentarii: *Bitte um baldige Nachricht*[12] și un volum cuprinzător de interviuri – *Dass ich in diesem Raum hineingeboren wurde…!*[13] – cu scriitori din a doua jumătate a veacului trecut. Ambele volume oferă cititorului perspectiva scriitorilor asupra creațiilor personale.

În anul 2008 la editura IKGS din München au apărut două volume masive - *Aufsätze zur Geschichte der deutschen Literatur und Sprachwissenschaft in Südosteuropa*[14]– o selecție a celor mai importante studii și articole ale lui Stefan Sienerth – care, pe de o parte, ilustrează anvergura și diversitatea impresionantă a activității sale de cercetare, pe de altă parte stau chezășie pentru coerența și forța argumentării, aduc o contribuție substanțială explorării în domeniul regionalității de expresie germană sud-est-europene și evidențiază impulsurile teoretice aduse domeniului istoriei germanisticii și al lexicografiei dialectale.

Dincolo de aceste cercetări și publicații trebuie spus că nici un alt germanist din Transilvania nu și-a pus amprenta asupra cercetării și dezbaterilor științifice din Germania atât de pregnant ca domnul Ștefan Sienerth după 1990, deci în perioada activității sale la *Institutul pentru cultura și istoria germană din sud-estul Europei*, de pe lângă Universitatea „Ludwig Maximilians" din München, dar mai ales în perioada 2005–2013, când a condus cu competență și spirit inovator, cu perseverență, dăruire și dinamism acest institut ca director. În această calitate a devenit o personalitate științifică mult mai vizibilă în intense schimburi internaționale cu universități europene și personalități influente din mediul politic.

Pe lângă continuarea cercetării în domeniul literaturii germane a țării de origine, s-a implicat cu acribie și obiectivitate în problematica altor culturi est-centrale și sud-est-europene.

În această perioadă activitatea individuală de cercetare a trebuit adesea să stagneze, dând prioritate unor volume colective din cadrul editurii IKGS, implicării în organizarea de conferințe ori participării la simpozioane și congrese internaționale.

Cel mai important merit, cred, este acela că domnul Stefan Sienerth a reușit să scoată literatura sud-est-europeană din statutul acesteia de literatură periferică și să o introducă în arena deschisă a cercetării actuale din domeniul literaturii și studiilor culturale. Acest fapt a însemnat preluarea mai multor sarcini, unele din domeniul istoriei și sociologiei, dar și una teoretică: a fost nevoie de o mare diplomație și deosebită finețe, integritate personală și științifică precum și o mare capacitate de mediere în confruntarea pe de o parte cu moștenirea național-socialismului și adepții acestuia din comunitățile germane ale Europei centrale și de sud-est, pe de alta cu socialismul statal din cercurile de scriitori și literaturi naționale. Ambele problematici – atât moștenirea național-socialismului, care fusese cercetată doar parțial, și cea a socialismului statal – au fost abordate curajos și cu obiective precise de domnul dr. Stefan Sienerth în studii ca autor unic, ca editor și îngrijitor de volume colective și în publicații pe care

le coordona ca director al institutului münchenez, stabilind noi standarde în cercetarea istoriei literaturii europene după 1990.

Domnul Stefan Sienerth a reușit să facă auzite vocile multor autoare și autori, martori ai unor evenimente istorice, inițiind numeroase dezbateri și, prin aceasta, aducând o contribuție inestimabilă la cultura memoriei europene. Volumul intitulat „*Immer die Angst im Nacken, meine Erinnerung könnte versagen.*“ *Interviews mit deutschen Schriftstellern und Literaturwissenschaftlern aus Südosteuropa* [*Urmărit mereu de frica de a nu-mi pierde memoria. Interviuri cu scriitori, istorici și critici literari],* editat de Domnia sa și apărut în 2015, precum și volumul *Vexierspiegel Securitate. Rumäniendeutsche Autoren im Visier des kommunistischen Geheimdienstes. [Securitatea – oglindă deformatoare. Scriitori de expresie germană din România urmăriți de Serviciile secrete comuniste]*, publicat în același an 2015, au stârnit vâlvă.

Un alt aspect important care merită amintit este acela că domnul Stefan Sienerth a colaborat la inițierea unei modificări de perspectivă asupra literaturilor de expresie germană din centrul și sud-estul Europei (din țările fostei Monarhii Habsburgice, inclusiv din Transilvania, Bucovina și alte teritorii sud-est-europene), prin evidențierea interconexiunilor existente între ele și, prin aceasta, dezvăluind cercetătorilor din Germania un peisaj care fusese acoperit de Cortina de fier. Pot fi enumerate aici realizări precum editarea și îngrijirea antologiei *Die Buche/Fagul,* care cuprinde moștenirea literară a scriitorului evreu de limbă germană Alfred Margul Sperber, păstrată la Muzeul de istorie a literaturii, texte ale unor scriitori evrei de limbă germană consacrați, dar și ale unor autori total necunoscuți.

Prin susținerea abordării științifice sub aspectele interculturalității, interreligiozității și ale transferului european în literaturile de expresie germană din Bucovina, Transilvania și Banat, Stefan Sienerth a impulsionat o modificare de paradigmă în cadrul germanisticii.

Drept consecință a acestei deschideri europene, domnul Stefan Sienerth a aderat la o dezbatere teoretică prin care studierea literaturii de expresie germană din sud-estul Europei să se poată conecta la cercetarea din domeniul germanisticii și al studiilor culturale universitare, teorie care să aibă în vedere deopotrivă transformările istorice ale societăților și specificul estetic al textelor literare. În acest context trebuie văzută și anexarea, în 2005, a *Institutului pentru cultură și istorie germană din sud-estul Europei* la Universitatea „Ludwig Maximilian” din München, una dintre cele mai prestigioase universități europene, acest act putând fi enumerat și el printre realizările de seamă ale domnului Stefan Sienerth.

Dintre numeroasele analize teoretice fundamentate, de o valoare inestimabilă pentru cercetare, trebuie amintit volumul *Wahrnehmung der deutsch(sprachig) en Literatur aus Ostmittel- und Südosteuropa – ein Paradigmenwechsel? Neue Lesarten und Fallbeispiele [Perceperea literaturii germane din Europa de est și sud-est – o modificare de paradigmă? Noi modalități de lectură și studii de caz.]*

După cum am amintit, domnul Stefan Sienerth nu și-a întrerupt colaborarea cu universitățile din România după emigrarea în Germania în 1990, iar, în acest context, dacă ar trebui să folosim o metaforă adecvată pentru activitatea Domniei sale, ar fi aceea a „podului”, a creării unor „punți de legătură” cu țara de origine, în general, și cu Sibiul în special. A încheiat parteneriate de colaborare cu Universitățile din București, Craiova, Timișoara și Sibiu (Germanistica, Institutul de Cercetări Socio-Umane), întemeind centre de cercetare a literaturii germane din România, organizând manifestări științice cu caracter internațional pe tema confluențelor literare româno-germane și susținând cercetarea dialectologică din Transilvania (Sibiu) și Banat (Timișoara).

De la începutul carierei sale științifice, cercetătorul Stefan Sienerth s-a bucurat de un bun renume care s-a consolidat pe măsura trecerii anilor. Preocupat de spiritualitatea sud-est-europeană, dar mai ales de literatura germană din România și de aspecte ce țin de interculturalitate și confluențe româno-germane, s-a angajat în proiecte comune cu actualul colectiv de germanistică al universității din Sibiu, care numără printre membrii săi foști studenți de-ai săi. Împreună au publicat câteva volume colective, contribuind astfel la o mai bună vizibilitate a germanisticii sibiene. Dintre acestea amintim volumele *Literarische Zentrenbildung in Ostmittel- und Südosteuropa / Formarea de centre literare în Europa est-centrală și de sud-est*[15] și *Schriftsteller versus Übersetzer / Scriitori versus traducători.*[16] Pe de altă parte a conștientizat necesitatea popularizării literaturii române prin traduceri, obiectiv pe care l-a susținut cu multă implicare, dar și prin cursuri de literatură română la Universitatea „Ludwig Maximilians” din München.

Ca istoric și critic literar, ca editor de carte și coordonator de volume, Stefan Sienerth este o autoritate incontestabilă a vieții literare și culturale germane. Recunoașterea Domniei sale a fost certificată și de mai multe distincții care i-au fost acordate, dintre care o amintim pe cea de profesor honoris causa al Universității București (2002); Premiul cultural al comunităților săsești din Germania și Austria (Siebenbürgisch-sächsischer Kulturpreis; 2011); Medalia de merit a Universității „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca (2013).

Tot de recunoașterea calității de cercetător ține și prezența Domniei sale în comitetele științifice ale mai multor publicații de specialitate, din România și Germania:

1987–1990: Secretar de redacție al revistei „Forschungen zur Volks- und Landeskunde“ a Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu, editate de Academia Română;

2007 – până în prezent: Membru în Colegiul

de redacție al revistei „Germanistische Beiträge” a Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu;

2011–până în prezent: Membru în Colegiul de redacție al revistei „Transilvania“ Sibiu;

2006–2013: Director al revistei „Spiegelungen“ (München) și membru în redacția revistei;

2006–2013: Coordonator și membru în Colegiul de redacție al revistei „Danubiana Carpathica” (München);

2004–2013: Membru în Colegiul de redacție al revistei „Analele Universității București“ (Seria: „Limbi și literaturi străine”);

2003–2013:.Membru în Colegiul de redacție al revistei „Zeitschrift der Germanisten Rumäniens“ (București);

2010–2013: Coordonator și membru în Colegiul de redacție al revistei “Klausenburger Beiträge zur Germanistik” al Universității „Babes-Bolyai“ Cluj-Napoca.

Membru în colective de conducere ale unor instituții științifice:

2007–2013 ..Director adjunct al Centrului „Paul Celan“ al Universității București;

2007–2013.Membru în curatoriul științific al *Institutului* de istorie și geografie regională a *șvabilor dunăreni, Tübingen;*

2006–2013..Membru în consiliul de conducere al Forumului pentru cultura....germanilor din estul Europei din Potsdam;

2011–2015.Președinte al Forumului pentru acordarea Premiului cultural al comunităților săsești din Germania și Austria

Pentru Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu este o deosebită onoare să decerneze, la propunerea Facultății de Litere și Arte, titlul de *doctor honoris causa* dascălului și cercetătorului în domeniul științelor umaniste, domnul dr. Stefan Sienerth.

Note:

1. Siebenbürgisch-sächsisches Wörterbuch). Band 8, N–P. Köln, Weimar, Wien: 2002, 475 S. Hrsg.: Sigrid Haldenwang, Ute Maurer, Anneliese Thudt, Stefan Sienerth; Siebenbürgisch-sächsisches Wörterbuch. Neunter Band Q–R. București, Köln, Weimar, Wien 2006, 407 S. Hrsg.: Sigrid Haldenwang, Ute Maurer, Anneliese Thudt, Stefan Sienerth.
2. Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1984.
3. Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1989.
4. Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1990.
5. Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978.
6. Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.
7. Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1982.
8. Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1986.
9. Stefan Sienerth: *Kritische Texte zur siebenbürgisch-deutschen Literatur. Vom Ende des 18. bis zu Beginn des 20. Jahrhunderts*. München: Verlag Südostdeutsches Kulturwerk 1996.
10. Stefan Sienerth: *Siebenbürgische Erzählungen*. München: Verlag Südostdeutsches Kulturwerk 2001.
11. Hermann Klöß: *Herbstgetön: Gedichte, Dramen und eine Erzählung*. Bukarest. Kriterion Verlag 1989;Gerda Mieß: Gedichte. Bukarest. Kriterion Verlag 1987; Georg Hoprich: Gedichte. Bukarest. Kriterion Verlag 1983.
12. Stefan Sienerth / Joschim Wittstock: *Bitte um baldige Nachricht*. Alltag, Politik und Kultur im Spiegel südostdeutscher Korrespondenz des ausgehenden 19. und des 20. Jahrhunderts. München. IKGS Verlag 2003.
13. Stefan Sienerth: *Dass ich in diesem Raum hineingeboren wurde…!Gespräche mit deutschen Schriftstellern aus Südosteuropa.* München. Verlag Südostdeutsches Kulturwerk 1997.
14. Stefan Sienerth: *Aufsätze zur Geschichte der deutschen Literatur und Sprachwissenschaft in Südosteuropa.* [Studii și articole de istorie literară germană și lingvistică sud-est-europeană]. Bd. 1-2, IKGS Verlag, München 2008.
15. Mira Miladinović, Maria Sass und Stefan Sienerth (Hrsg.): *Literarische Zentrenbildung in Ostmittel- und Südosteuropa. Hermannstadt/Sibu, Laibach/Ljubliana und weitere Fallbeispiele.* IKGS Verlag München 2010.
16. Maria Sass/Doris Sava/ Stefan Sienerth (Hrsg.): *Schriftsteller versus Übersetzer. Begegnungen im deutsch-rumänischen Kulturfeld*. Peter Lang, Frankfurt am Main, 2013.

Bibliography:

Hodjak, Franz: *Für gerechtes Gedächtnis und unverbogenes Selbstverständnis*. Dr. Stefan Sienerth zum 60. Geburtstag. In: Spiegelungen. Heft 1/ 3 (57) Jahrgang. 2008, München, S.94–97.

Lehmann, Jürgen: *Wissenschaftspraxis als schöpferischer und konziliant-vermittelnder Dialog*. Laudatio auf Prof.h.c. Dr. Stefan Sienerth. In: Spiegelungen, Heft. 4: 8 (62) Jahrgang. München 2013, S. 414–420.

Motzan, Peter: *Zuverlässig, vielseitig, unermüdlich*. Stefan Sienerth, der produktivste siebenbürgisch-deutsche Literaturwissenschaftler der Nachkriegszeit wird 60. In: Siebenbürgische Zeitung. Kulturspiegel. 25. März 2008, S. 7.

Sass, Maria: *Meinungen und Stellungnahmen zu Stefan Sienerths Arbeiten und Persönlichkeit*. In: Germanistische Beiträge, 22-23/2008, S. 226-240; Ebda: Prof.hc.Dr. Stefan Sienerth zum 60. Geburtstag, S. 7-8.

Sass, Maria: *Ein der Lehre, Forschung und Publizistik gewidmetes Leben. Stefan Sienerth wird 65*. Germanistische Beiträge, nr. 32/2013, S. 9 – 11.

Wittstock, Joachim: *Sammeln und deuten. Prof. h.c. Dr. Stefan Sienerth erfüllte das sechzigste Lebensjahr.* Germanistische Beiträge 22/23. Universitätsverlag Sibiu. 2008, S. 9–13.